Organizacja kształcenia w nowych ramach – od programu nauczania do elastycznego podziału godzin

Prelegentka: Beata Rola

Mazowiecki Kurator Oświaty
Al. Jerozolimskie 32, 00-024 Warszawa

WCIES

MSCDN
MAZOWIECKIE SAMORZĄDOWE
CENTRUM DOSKONALENIA NAUCZYCIELI

Od czego zaczynamy?

Punktem wyjścia jest właściwa podstawa programowa.

PODSTAWA PROGRAMOWA

Wyznacza cele i efekty edukacyjne właściwe dla uczniów z NI w stopniu umiarkowanym lub znacznym.

ORGANIZACJA KSZTAŁCENIA

Program, IPET, zajęcia i podział godzin służą realizacji tych celów — każdy na innym poziomie.

Samo wpisanie ucznia w plan zajęć klasy nie oznacza jeszcze realizacji jego podstawy programowej.

Pięć powiązanych decyzji

Od rozpoznania potrzeb do oceny efektów — jeden proces planowania.

1

Rozpoznanie

Zasoby, potrzeby, bariery

2

Program

Cele, efekty, doświadczenia

3

Organizacja

Zajęcia i podział godzin

4

Wsparcie

Metody, materiały, IPET

5

Monitorowanie

Udział, postępy, skuteczność

Decyzje powinny tworzyć spójną całość, a nie pięć odrębnych procedur.

Art. 22a — odpowiedzialność za program

Od propozycji nauczyciela do decyzji dyrektora szkoły.

NAUCZYCIEL / ZESPÓŁ

Przedstawia program nauczania na dany etap edukacyjny.

PROGRAM

Uwzględnia podstawę oraz potrzeby i możliwości uczniów; może zawierać treści dodatkowe.

RADA PEDAGOGICZNA

Opiniuje program przed jego dopuszczeniem.

DYREKTOR

Dopuszcza program i odpowiada za objęcie podstawy szkolnym zestawem programów.

Podstawa prawna: ustawa o systemie oświaty, art. 22a ust. 1, 4–7.

Co powinien zawierać program nauczania?

Od założeń do ewaluacji — spójna koncepcja pracy edukacyjnej.

ZAŁOŻENIA I CELE

Założenia programu, cele oraz treści i efekty wynikające z podstawy programowej.

ORGANIZACJA REALIZACJI

Zasady i warunki realizacji, metody i formy pracy oraz doświadczenia edukacyjne.

INDYWIDUALIZACJA

Sposoby indywidualizacji, wsparcia i oczekiwane osiągnięcia ucznia.

OCENIANIE I EWALUACJA

Monitorowanie postępów, ocenianie osiągnięć i ewaluacja programu.

Program łączy wymagania podstawy z potrzebami i możliwościami uczniów.

Program nauczania a indywidualizacja

Trzy dokumenty — trzy różne funkcje, jeden uczeń.

1

PROGRAM NAUCZANIA

Co i w jaki sposób realizujemy na danym etapie edukacyjnym?

2

WOPFU

Jak funkcjonuje uczeń? Jakie ma zasoby, potrzeby i bariery?

3

IPET

Jak dostosowujemy organizację, metody i wsparcie do konkretnego ucznia?

Dokumenty wzajemnie się uzupełniają — nie powinny powielać tych samych zapisów.

Ramowy plan — przestrzeń do decyzji

Lp.	Obowiązkowe zajęcia edukacyjne	Tygodniowy wymiar godzin w klasie								Razem w ośmioletnim okresie nauczania
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
1	**Porozumiewanie się**	16	17	17	20	21	21	23	23	158
2	**Edukacja środowiskowa**									
3	**Edukacja społeczna**									
4	**Edukacja osobista i zdrowotna**									
5	**Edukacja artystyczna**									
6	**Wychowanie fizyczne**	3	3	3	4	4	4	4	4	29
	Razem	**19**	**20**	**20**	**24**	**25**	**25**	**27**	**27**	**187**
	Godziny do dyspozycji dyrektora szkoły	5								5
	Ogółem	**192**								
	Religia/etyka									
	Dodatkowe zajęcia edukacyjne									
	Język migowy									
	Zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej									

Źródło: załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji z dnia 12 marca 2026 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół.

Na czym polega elastyczny podział godzin?

Elastyczność pozwala dostosować organizację — w granicach przepisów.

1

PULA GODZIN

Szkoła planuje rozkład materiału między obszarami edukacji.

2

POTRZEBY UCZNIÓW

Podział uwzględnia funkcjonowanie uczniów i cele programu (IPET)

3

ODPOWIEDZIALNOŚĆ

Decyzje są uzasadnione i zgodne z ramowym planem.

Elastyczność nie oznacza dowolności ani podporządkowania edukacji wygodzie planu lekcji.

Od planu do codziennej praktyki

Dobrze zaplanowana organizacja jest widoczna w działaniu ucznia.

Ramowy plan → **Realizacja treści w sposób zintegrowany** → **Monitorowanie**

PODRĘCZNIKI **MATERIAŁY**

Treści można realizować z podręcznikiem lub bez niego, także z użyciem innych materiałów i narzędzi.

OCENA REALIZACJI

Obserwujemy doświadczenia, uczestnictwo i postęp.

Zasady dobrego rozkładu materiału

1. **Integracja treści**
   Łączymy treści z różnych obszarów edukacji wokół jednego tematu.
2. **Związek z celami programu**
   Dobieramy treści tak, aby realizowały cele i efekty z podstawy programowej.
3. **Dostosowanie do potrzeb ucznia**
   Uwzględniamy możliwości, zainteresowania i aktualne potrzeby uczniów.
4. **Stopniowanie trudności**
   Planujemy krótkie, logiczne sekwencje działań od prostych do bardziej złożonych.
5. **Elastyczność**
   Umożliwiamy modyfikację treści i form pracy w zależności od sytuacji i warunków.
6. **Monitorowanie i ewaluacja**
   Sprawdzamy, czy rozkład materiału sprzyja osiąganiu oczekiwanych efektów.

Przykład – „Jesień w parku"

Zajęcia edukacyjne	„Jesień w parku"
Porozumiewanie się	nazywanie i wskazywanie elementów przyrody (liście, drzewa, kasztany), komentowanie obserwacji, zadawanie pytań, wyrażanie preferencji (który liść wybieram), proszenie o pomoc
Edukacja środowiskowa	obserwowanie zmian w przyrodzie, rozpoznawanie drzew i ich owoców (kasztany, żołędzie), dostrzeganie cech jesiennej pogody, poznawanie zasad ochrony przyrody w parku
Edukacja społeczna	przygotowanie się do wyjścia, przestrzeganie zasad zachowania w przestrzeni publicznej, poruszanie się z grupą, wspólne zbieranie liści i owoców, dzielenie się znaleziskami
Edukacja osobista i zdrowotna	dobór odpowiedniego ubioru do pogody, dbanie o bezpieczeństwo podczas spaceru, rozpoznawanie potrzeby odpoczynku, reagowanie na zmęczenie, rozwijanie samodzielności w ubieraniu się
Edukacja artystyczna	tworzenie jesiennej pracy plastycznej z liści, kompozycje z naturalnych materiałów, rozpoznawanie kolorów jesieni, wyrażanie wrażeń estetycznych
Wychowanie fizyczne	chodzenie po zróżnicowanym terenie, pokonywanie naturalnych przeszkód (nierówności, liście), ćwiczenia równowagi i koordynacji, zbieranie i przenoszenie liści/kasztanów

Najważniejszy wniosek

Dobra organizacja kształcenia zaczyna się od ucznia.

1. **Właściwa podstawa i program wyznaczają kierunek.**
2. **Godziny i wsparcie organizujemy świadomie i elastycznie.**
3. **Miarą skuteczności są uczestnictwo, sprawczość i postępy ucznia.**

MSCDN
MAZOWIECKIE SAMORZĄDOWE
CENTRUM DOSKONALENIA NAUCZYCIELI

Dziękuję za uwagę

MSCDN
MAZOWIECKIE SAMORZĄDOWE
CENTRUM DOSKONALENIA NAUCZYCIELI